

ПРОЕКТ

ВЕРХОВНИЙ СУД

ПОСТАНОВА №1 ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ

від « » _____ 2023 року

Про роз'яснення з питань застосування судами законодавства про звільнення від покарання за хворобою

Розглянувши матеріали узагальнення судової практики і статистики, методичну інформацію та результати дисертаційних досліджень з питань звільнення від покарання за хворобою, на виконання пп.3 п.16 Висновку Консультативної ради європейських суддів № 20 (2017) про роль у забезпеченні єдності застосування закону, з метою сталості та єдності судової практики, керуючись п.11 ч.2 ст.46, ч.2 ст.156 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», Пленум Верховного Суду, -

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Вирішення питання про звільнення від покарання за хворобою повинно відбуватися із суворим дотриманням положень ст.84 КК України, ст.539 КПК України, ч.5 ст.47, ч.5 ст.55, ч.9 ст.59, ст.85, ч.4, 5 ст.154 КВК України та підзаконних нормативно-правових актів України.

Факт захворювання засудженого на тяжку хворобу сам по собі не тягне обов'язкового звільнення від відбуття покарання.

Звільнення від покарання за хворобою може бути застосоване щодо засуджених, хвороба яких перешкоджає відбуванню покарання, тобто у випадках, коли подальше відбування покарання загрожує їх життю або може призвести до серйозного погіршення стану здоров'я чи інших тяжких наслідків. Це стосується й тих осіб, які захворіли до засудження, але під час відбування покарання їхня хвороба внаслідок прогресування набула характеру, зазначеного в Переліку захворювань.

Суди мають забезпечити індивідуальний підхід до кожного засудженого при застосуванні положень ст.84 КК України.

2. Перелік захворювань, які є підставою для представлення в суди матеріалів про звільнення від покарання за хворобою встановлюються діючим законодавством України.

При виникненні сумнівів щодо правильності висновку лікарської комісії суд вправі призначити судово-медичну експертизу.

Якщо службовою перевіркою установи / органу виконання покарань чи лікарською комісією встановлено, що їх хвороба є результатом навмисного заподіяння собі ушкоджень, звільнення від покарання за хворобу не представляються, за винятком випадків, коли під час заподіяння таких ушкоджень особа перебувала в стані гострого психічного розладу, що підтверджено лікарями-фахівцями.

3. Якщо засудженого звільнено від покарання за психічною хворобою і суд приходять до висновку про необхідність застосування до засудженого примусових заходів медичного характеру, необхідно визначати їх вид та наводити відповідні мотиви

4. При вчиненні нового злочину після звільнення від покарання засудженого, на підставі ч.2 ст.84 КК України, покарання призначається за сукупністю злочинів або вироків, передбачених ст.70, 71 КК України.

5. Положення ст.84 КК України не містять заборон або обмежень щодо повторного звільнення від покарання за хворобою.

Правовою підставою для звільнення від покарання за хворобою є тяжка При хвороба, визначена Переліком захворювань, які є підставою для представлення в суди матеріалів про звільнення, а не клопотання чи подання установи / органу виконання покарання.

При вирішенні питання про звільнення від покарання за хворобою суд має право вийти за межі відповідного клопотання чи подання установи / органу виконання покарання, якщо цього вимагає обставини справи.

6. Вирішення питання про звільнення від покарання за хворобою має пріоритетне становище серед інших питань, які вирішуються в порядку виконання вироку суду, оскільки існують ризики життя і здоров'я засудженого.

7. Звільнення від покарання, передбачене ч.2 ст.84 КК України може мати місце, коли тяжка хвороба перешкоджає відбуванню строковим видам покарання.

8. Додаткове покарання може бути предметом звільнення за хворобою, якщо відповідне рішення постановлено в ухвалі суду.

9. Недопустимість спрощення кримінального процесу при розгляді матеріалів про звільнення від покарання за хворобою. Розгляд цих матеріалів у судовому засіданні має проводитись з суворим додержанням вимог ст.539 КПК України.

Ухвала про звільнення від покарання за хворобою або про відмовлення в цьому має бути мотивована, а висновки, до яких дійшов суд належним чином обґрунтовані.

10. При відмові в задоволенні відповідного подання або клопотання про звільнення від покарання за хворобою, суд зобов'язаний роз'яснити учасникам судового провадження, що в разі погіршення стану здоров'я засудженого, повторне звернення до суду, на підставі відповідного висновку лікарської комісії, не залежить від часу винесення судового рішення про відмову.

Ухвала суду, постановлена за наслідками розгляду питання про звільнення від покарання за хворобою повинна містити відомості про порядок та строк апеляційного оскарження, визначений ст.395 КПК України.

11. Копію постанови про звільнення від покарання за хворобою необхідно направляти до суду, який постановив вирок, в порядку ч.4 ст.535 КПК України.

Голова Верховного Суду / підпис / **Всеволод КНЯЗЄВ**

**Секретар Пленуму,
суддя Верховного Суду** / підпис / **Дмитро ЛУСПЕНИК**